

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	تاریخچه اداره برق دهقان
۱	نحوه کار دیزل
۲	کتور
۵	انواع لامپ
۶	فیوز المنت
۶	پست
۹	اطلاعات مورد نیاز برای انتخاب محل پست
۱۱	انواع پستها
۱۵	اجزاء تشکیل دهنده پست ها
۱۸	کتور برقگیر
۲۰	خصوصیات برقگیر - ایده ال
۲۲	ترانسفورماتور
۲۵	نقش روغن در ترانس
۲۶	استقامت الکتریکی روغن
۳۰	ترانسفورماتور های جریان و ولتاژ
۳۲	ترانسفورماتور تغذیه داخلی
۳۳	خازن ها
۳۴	سکسیونر ها قیچی ای

جهت خرید فایل word به سایت www.kandooen.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۰۵۱۱ تماس حاصل نمایید

www.kandooen.com

www.kandooen.com

www.kandooen.com

تاریخچه ارداه برق دهاقان

در سال ۱۳۳۸ به صورت دیزلی شروع به کار کرده است که کارکنان آن سه نفر بوده اند یک حسابدار به نام مهدی اسماعیلیان و مامور نصب کنتور و امور مالی اداره هم بوده است دو نفر هم مسئول دیزل و شبکه هوایی به نام حسین سهرابی و دستیار آن عبدالکریم احمدیان .

حسین سهرابی تا سال ۱۳۵۳ سر کار بوده و عبدالکریم احمدیان تا سال ۱۳۷۴ که در این زمان دیزلی قبل از انقلاب فقط دهاقان عطاآباد و دزج برق داشته است . که در زمان دیزلی فقط از زمان تاریک شدن هوا به مدت ۴ ساعت برق دار بوده است .

سیستم قدیمی یا دیزلی شبکه هوایی بوده و بدون ترانسفورماتور هوایی .

نحوه کار دیزلی

برق تولید شده به صورت مستقیم در تابلو های خاص می آمد و سپس وارد شبکه می شود که ۱۲۰۰ مشترک و همه مشترکین به جز تعداد اندک همه مصارف خانگی بوده است . در آمد و حقوق این شرکت سهامی بوده که سهام آن از صد تومان تا ۲۰ هزار تومان بوده است . تا اینکه این سیستم در تاریخ ۱۳۵۲/۱۲/۲۹ از دیزلی به شبکه سراسری در آمده است که توسط همان افراد که در شبکه قدیمی بوده و طراحی ان توسط مهندسین به شکل کنونی در آمده که اکنون شامل ۲۱۵ ترانس و ۱۱ هزار مشترک و بیش از ۱۷ روستای اطراف دهاقان می باشد که شامل مصارف خانگی کشاورزی دامپروری صنعتی تجاری و موسسات عام المنفعه و غیره می باشد .

کنتور :

وسیله ای است که برای اندازه گیری بر حسب کیلو وات می باشد.

انواع کنتور : ۱- کنتور تک فاز ۲- کنتور سه فاز

اجزای کنتور : ۱- بوبین جریان ۲- بوبین ولتاژ ۳- دیسک ۴- شیشه ۵- نمراتور

نمراتور وسیله ای است که برحسب یک دور زدن دیسک یک شماره می اندازد .

در پشت کنتور دو پیچ کوچک وجود دارد که به وسیله یک رابط فلزی با هم دیگر در ارتباط می

باشد در صورتی که یکی از پیچها را شل کنیم این ارتباط قطع می گردد و نمراتور دیگر کار نمی

کند .

کنتورها معمولاً در روستاها ۱۵ آمپری و در شهرها ۲۵ آمپر می باشد . برای جوشکاری ها ۲۵

آمپری سه فاز مورد استفاده قرار می گیرد .

آزمایش کنتور

معمولاً به برق اصفهان داده می شود تا آزمایش و پس از تعمیر کردن به دهقان تحویل گردد ولی

یک وسیله وجود دارد که شامل یک کنتور ۱۵ آمپر یک لامپ و یک هیتر برقی می باشد .

روش کار یک ورودی فاز و نول به کنتور قابل آزمایش داده سپس از خروجی ان به ورودی کنتور

آزمایش کننده داده می شود و ورودی به مصرف کننده ها داده می شود در یک زمان مشخص مثلاً

یک دقیقه باید هر دو کنتور هم اندازه کار کرده باشند . در غیر این صورت کنتور آزمایش شده

خراب می باشد .

نکته :

کنتورها حتماً باید به صورت عمودی بسته شوند .

علت خراب شدن کنتور

۱- تاب افتادن در دیسک

۲- سوختن یکی از بوبین ها جریان یا ولتاژ

خرابی کنتور

توسط مامور بازدید از کنتور می باشد که به محض مشکوک شدن به کنتور بر حسب شماره های قبلی یک فرم پر کرده و تحویل مسئول مربوطه آن می دهد.

تفنگ امتحان

جهت امتحان خطوط فشار قوی برای عدم برق دار بودن خط پس از قطع برق به کار برده می شود.

پرچ :

وسیله ای است که با استفاده از ان فیوز المنت را تعویض می نمایم .

دو نوع پرچ وجود دارد :

۱- پرچ بلند : معمولاً مانند آنتن بوده که بالا و پایین می شود .

۲- پرچ کوتاه : که یکنواخت و به اندازه مشخص می باشد .

پایه چراغ : ۱- قدیمی یا مستقیم : که لامپ ۱۰۰ وات بیشتر بسته می شود .

۲- نوع جدید یا لاک پستی : که لامپهای ۷۰ و ۱۲۵ و ۲۵۰ بسته می شود .

اجزای داخلی لامپ لاک پستی : ترانس - سرپیچ - لامپ - کابل - پایه فلزی - خازن - ترمینال

- استارت - شیشه

انواع لامپ

۱- قرمز: بخار سدیم ۲- سفید: بخار جیوه ۳- معمولی

انتخاب لامپ برای پایه چراغ باید بر اساس توان ترانس داخل پایه چراغ بسته شود.

به چه علت سیم نول در بالا قرار می گیرد؟

به علت اینکه رعد و برق از سیم نول به زمین خارج گردد چون ه رده فاصله به ده فاصله سیم

نول را زمین می کنند.

فیوز المنت

فیوز المنت درون تیغه کت اوت قرار می گرد و به منظور حفاظت از شبکه از جریان زیاد و بار

زیاد محافظت می کند.

تعیین المنت سر خط

جمع کل توان ترانسها که بعد از سر خط وجود دارد تقسیم بر ۴۰ تعیین فیوز سر خط می باشد.

جمع کل توانهای ترانسهای سر خط

۴۰

اگر قسمتی از شبکه دو فاز گردد دو علت وجود دارد.

۱- فیوز المنت سوخته باشد.

۲- جمپر سوخته باشد.

مقدمه

از آنجایی که برای تاسیس پستهای انتقال انرژی بودجه عظیمی مصرف و ماهها وقت لازم است تجهیزات و وسایل آن خریداری و تهیه و نصب و راه اندازی گردد لازم است از نگهداری آن نهایت دقت و تلاش به عمل آید در جهان امروز خصوصاً در کشورهای پیش رفته صدمه دیدن تجهیزات و دستگاههای موجود در پستهای برق تحت هر عنوانی تقریباً موضوعی منسوخ و فراموش شده است. زیرا که صدمه دیدن تجهیزات و دستگاههای موجود در پستهای انتقال انرژی کلاً ناشی از چند عامل بوده که ذیل به این عوامل اشاره شده است: ۱- عوامل خارجی (External): مانند برخورد صائقه به خطوط انتقال انرژی با تجهیزات موجود. ۲- عوامل داخلی (Internal): مانند اضافه ولتاژهای ناشی از قطع و وصل مدار (Transient Over Voltage) ۳- عوامل جوی: مانند باد - باران - یخ زدگی - سرمای شدید و ... ۴- عوامل ناشی از بهره برداری غیراصولی: مانند عدم بازدید به موقع و اصولی از تجهیزات در حال کار، عدم توجه به عیوب و اشکالات پیش آمده و اعمال در گزارش آنها (مخصوصاً در مراحل اولیه عیب)، عدم به کارگیری مقررات و دستورالعملهای تدوین شده ۵- عوامل مربوط به سرویس و نگهداری صحیح تجهیزات: مانند تاخیر در سرویس دستگاهها عدم استفاده از دستورالعملهای سازنده و ... پشرفت تکنولوژی و دانش و تجربه بشری و به کارگیری حفاظت های لازم در طراحی اولیه دستگاههای برق سبب شده است که دیگر عوامل جوی و یا عوامل داخلی و خارجی نتواند موجب صدمه دیدن تجهیزات و دستگاههای موجود در دستها گردد اما عدم بهره برداری و یا سرویس نگهداری صحیح هنوز در بعضی از کشورها و در برخی از بخشهای کشور ما نیز یکی از عوامل عمده در صدمه دیدن تا

هنگام تجهیزات و عدم استفاده کامل از عمر مفید بسیاری از این دستگاهها (مخصوصاً تجهیزات آسیب پذیر در سوئیچ پستها) باشد.

بازدیدهایی که توسط کارشناسان مختلف از پستهای برق بعضی از کشورهای صنعتی به عمل آمده است نشانگر آن است که در اکثر این کشورها، اپراتورهای پستها از بین افراد با تجربه که دارای شناخت کافی از تجهیزات پستها می باشند، انتخاب می شوند زیرا که آنها می توانند با دانش و تجربه خود و با به کارگیری مقررات و دستورالعملهای موجود از بسیاری از صدمات وارده به تجهیزات جلوگیری و در مواقع اضطراری با تصمیم گیری صحیح و به موقع در خروج دستگاههای معیوب از خارشی های گسترده جلوگیری نمایند.

اطلاعات مورد نیاز برای انتخاب محل پست

پارامترهایی که اثر عمده ای برای انتخاب محل پست دارند عبارتند از :

۱- نوع پست

در رده ولتاژی 230kv, 400kv پستها به دو صورت معمولی و گازی می تواند احداث کردند که بسته به پست فضای و زمین مورد نیاز خواهد بود به علاوه مشخص شدن پست در عواملی که برای تعیین محل پست دخالت خواهند داشت تاثیر خواهد گذارد به طوریکه پستهای نوع گازی از عوامل خارجی وجوی مانند آلودگی ها جوی و حیوانات و پرندگان مصون بوده ولی پستهای روباز از عوامل خارجی تاثیر زیادی خواهند پذیرفت .

۲- برآورد بار و ظرفیت پست :

ظرفیت در نظر گرفته شده برای پست با توجه به برآورد بار فعلی مرکزیت ثقل بار در برآورد فعلی (حل تراکم آن) و رشد ایمنی بار منطقه یعنی پیش بینی کوتاه مدت و پیش بینی دراز مدت صورت خواهد گرفت که تاثیر به سزایی در مساحت پست خواهد داشت .

۳- تعداد فیدرها و سطوح ولتاژ:

تعداد سطوح ولتاژ پست تعداد فیدرهای هر سطح ولتاژی نقش تعیین کننده ای در رابطه با فضای مورد نیاز پست خواهد داشت .

۴- جهت و محل ابتدا و انتهای خطوط انتقال نیرو :

برای سهولت ورود خروج خطوط از پست به دیگر پستها لازم است تعداد خطوط انتقال توجه به توسعه آن و هم اینطور جهت آنها مشخص باشد تا با انتخاب محل مناسب پست در ارتباط با مسیر خطوط و طول آنها انتخاب اصلح صورت گیرد .

۵- وضعیت پست از نظر استقرار ساختمانهای جنبی

تعریف پست :

محل برقی فید مولد از قبیل ترانسفورماتورها، کلیدها و غیره به منظور تبدیل یا مبادله انرژی چون لازم است که از یک طرف در نقاط مختلف (تولید، انتقال و توزیع) ولتاوهای متفاوت داشته باشیم و از دیگر شبکه ارتباطی وجود داشته باشد. بنابراین بنابراین مراکزی که این عملیات (قطع و وصل کردن و تبدیل سطح ولتاژ را در نقاط انتخاب) را انجام دهند ضرورت پیدا می کند. این مراکز به پستهای فشار قوی موسوم می باشند. که بستگی به سطح ولتاژ آنها طراحی و سایل و

جهت خرید فایل word به سایت www.kandoo.cn.com مراجعه کنید
یا با شماره های ۰۹۳۶۶۰۲۷۴۱۷ و ۰۹۳۶۶۴۰۶۸۵۷ و ۰۶۶۴۱۲۶۰-۰۵۱۱ تماس حاصل نمایید

تجهیزات آنها از قبیل وسایل قطع و وصل ترانسفورماتورها , وسایل ارتباط دهنده و سیستم های

حفاظتی پیچیده تر و با اهمیت تر می گردد .

انواع پستها:

الف - پستهای بالابرنده ولتاژ (بست نیروگاهی):

ب- پستهای توزیع کاهنده ولتاژ:

ج- پستهای کلید زنی

پست های بالابرنده ولتاژ :

چون ولتاژ تولیدی ژنراتورها به علت محدودیتهای که در ساخت آنها وجود دارد محدود می باشد لازم است که برای انتقال قدرت الکتریکی آن را به ولتاژ بالابرد و بدین جهت از پستهای بالابرده ولتاژ استفاده می گردد .

پستهای توزیع کننده ولتاژ :

ولتاژ مورد نیاز مصرف کنندگان بنا بر دلایل اقتصادی در چند مرحله کاهش می یابد و به این منظور از پستهای توزیع کاهنده ولتاژ استفاده می گردد .

پستهای کلید زنی :

این پستها در واقع هیچگونه تبدیل ولتاژی را انجام نمی دهند بلکه فقط وظیفه شان ارتباط خطوط شبکه به یکدیگر است .

پستها از نظر کلی و نوع تجهیزات به دو نوع تقسیم می شوند .

الف - پستهای باز (بیرونی) Outdoor

ب- پستهای بسته (داخلی) In door

انواع پستهای باز :

الف - پستهای باز

ب- پستهای هوایی

الف : پستهای باز - پستهایی هستند که هوای آزاد عایق بین فاز ها و قسمت‌های برق دار بازمین می باشد و بنابراین لازم است فواصل معینی بین قسمت های برق دار برقرار گردد و علاوه بر آن ایمنی افرادی که در محوطه پست عبور می کنند بایستی فواصل مشخص و معینی بین تجهیزات و زمین در نظر گرفته شود . در این پستها تجهیزات مستقیماً در معرض عوامل جوی از قبیل برف ، باران ، یخ ، آلودگی و غیره قرار می گیرد .

ب : پستهای هوایی پستهای توزیع در ولتاژ KV 20 به پایین هستند که روی پایه های سیمانی یا چوبی نصب می کردند .

پستهای بسته (GIS) :

پستهای گازی در بعضی مناطق به عللی از قبیل کمبود جا و یا آلودگی بیش از حد (مناطق ساحلی (امکان احداث پستهای معمولی نمی باشد از پستهای گازی استفاده می شود .

لازمه کوچک شدن پستهای فشار قوی , کوچک کردن فواصل شین ها و دستگاههای فشار قوی است و چون هوا دارای استقامت الکتریکی معینی است نمی توان فاصله شین ها را از مقادیری معین کوچکتر انتخاب کرد لذا برای عایق کردن قطعات از یکدیگر و نزدیک کردن فواصل شین ها به یکدیگر از عنصر دیگری غیر از هوا که دارای استقامت الکتریکی در حدود ۳ برابر هوا است و اولین مرتبه در کلیدهای گازی sf6 از آن استفاده گردید پستهای فشار قوی کپسولی از سال ۱۹۶۷ به تدریج در شهرهای بزرگ و مناطق بر جمعیت به خصوص در اروپا نصب و با اطمینان کامل مورد بهره برداری قرار گرفت .

مزایای پست های بسته :

اشغال فضای کمتر (حدود ۱۰ تا ۱۵٪ فضای مورد

نیاز برای بستهای باز) بی صدا بودن , فاقد تشعشعات فرکانس زیاد , سرویس کمتر بوده و از اتصال قطعات بیش ساخته به هم تشکیل می شوند .

گاز sf6 که به عنوان عایق در این پست ها به کار می رود عایق بسیار خوبی است از عوامل خارجی و جوی مثل گرد و خاک و باد و طوفان و غیره در ان بی اثر است و چون تمام قطعات زیر فشار در داخل کپسولها قرار دارند ز امکان هیچگونه تماس سهوی با قطعات ویر و لتاز ممکن

نیست و به این جهت خالی از خطرات برق زدگی و برق گرفتگی است و احتیاج به هیچگونه

حصار و محدودیتی ندارد .

اجزا تشکیل دهنده بست ها :

- ۱- سوئیچگیر
- ۲- برقگیر
- ۳- لاینتراب
- ۴- سکسیونر
- ۵- دیزنکتور
- ۶- ترانسفورماتورهای قدرت
- ۷- ترانسفورماتورهای جریان (ct) و ولتاژ (pt)
- ۸- ترانسفورماتورهای تغذیه داخلی و یا زمین
- ۹- سیستم های جبران کننده از قبیل راکتور یا خازن
- ۱۰- شبکه زمین
- ۱۱- رله های حفاظتی

۱-سوئیچگیر : به مجموعه ای از تجهیزات فشار قوی گفته می شود که عمل ارتباط فیدرهای

مختلف را به باس بار (شین) و یا قسمت های مختلف باس بار را به یکدیگر در یک سطح ولتاژ

معین انجام می دهد .

شین یا BUSBAR : محل تقسیم اصلی برق را باس بار پایین می گویند .

فیدر : فیدر یک هادی است که بست یا نیروگاه را به محلی که قدرت باید توزیع شود وصل می

نماید .

برقگیر :

برقگیر در حقیقت یک ایزولاسیون ناقص است و تخلیه الکترونی در اثر اختلاف سطح ضربه ای

زیاد حتماً انجام می گیرد و بارهای موجود در موج بسیار از آن طریق از تاسیسات فشار قوی خارج

می گیرد بدون اینکه مزاحمتی برای شبکه وجود آورد . در موقع کار عادی شبکه برقگیر که بین فاز

و زمین بسته شده مانند یک عایق عمل می کند ولی به محض اینکه ولتاژ - کار برقگیر تجاوز کرد

مانند یک گیرنده موج سریع عمل می کند و جریانی که توسط برقگیر از راه قوس الکتریکی به

زمین هدایت می شود باعث هدایت اختلاف سطح زیاد به زمین می گردد .

برقگیرهای 3KV تا 30KV برای جریان ضربه ای 5KA و برقگیرهای 60 تا 220KV برای

10KA ساخته می شوند و جریانهای هدایت شونده ضربه ای که تا امروز در شبکه ها سنجیده

شده در بیش از ۹۰٪ ضربه ها از 1KA تجاوز نمی کند . برقگیرها متناسب با V_{wa} حاصل از

اختلاف سطحی که با فرکانس فعال در محل نصب ممکن است وجود داشته باشد انتخاب

می شوند .

ماکسیموم مقدار این اختلاف سطح فعال در هر حال نباید از ۱/۱۵ اختلاف سطح نامی شبکه

تجاوز کند . در ضمن نوع شبکه (زمین شده و زمین نشده) در نتیجه مقدار ازدیاد ولتاژ فازهای

سالم در اثر زمین شدن سکس از فازها نیز در انتخاب ولتاژ برقگیر و عملکرد صحیح برقگیر -

بسیار موثر است .

نظر به اینکه محدوده ای که در کنترل و محافظت برقگیر قرار می گیرد کوچک است لذا بهتر است که همیشه برقگیر در نزدیکی وسیله ای که در تاسیسات با ارزش تر است نصب شود به عنوان مثال در کنار یک ترانسفورماتور در پست .

کنترل برقگیر :

مشخص شدن تعداد دفعات عملکرد برقگیر معمولاً سیم زمین برقگیر از داخل دستگاهی بنام برقگیر عبور می دهند .

نکاتی که در مورد نصب برقگیرها باید توجه کرد :

- ۱- باید اتصال زمین برقگیر کامل باشد
- ۲- برقگیر باید در مجاورت دستگاههای حفاظت شونده قرار داده شوند
- ۳- سیم اتصال زمین برقگیر باید به اتصال زمین مشترک بست وصل باشد
- ۴- سیم اتصال زمین باید هیچگونه پیچش یا حلقه نداشته باشد زیرا اندوکتانس اضافه در مقابل جریان تخلیه به وجود می آید .
- ۵- بهتر است از کابلهای رشته ای با مقاطع ۲۵، ۳۵، ۵۰ اینچ استفاده شود .
- ۶- در موقع نصب برقگیر باید توجه داشت که هرگونه هادی فلزی چه دارای ولتاژ - سیستم و چه زمین باشد در خارج یک کره فرضی به شعاع I و دور برقگیر باشد .

این شعاع از فرمول زیر محاسبه می شود :

$$Vm : \text{ولتاژ نامی برقگیر بر حسب KV}$$

$$R : \text{شعاع فرضی بر حسب mm} \quad R=12 * Vm$$

وظیفه برقگیر کاستن اضافه ولتاژها به مقادیری است که استقامت عایقی تجهیزات قابلیت تحمل آن را داشته باشند با بروز اضافه ولتاژ بالاتر از مقدار معینی برقگیر هادی شده و ولتاژ با عبور جریان از مقاومت غیر خطی محدود می گردد - پس از کاهش اضافه ولتاژ - جریان قطع شده و سیستم به کار خود ادامه می دهد اضافه ولتاژها در اثر رعد و برق، تخلیه جوی و یا قطع و وصل کلیدها می توانند به وجود آیند .

خصوصیات برقگیر - ایده ال :

۱- مقاومت آن در ولتاژ - نامی بی نهایت باشد .

۲- در هنگام کار عادی شبکه مقاومت آن به گونه ای باشد که ولتاژ - آن برابر ولتاژ - نامی سیستم باشد.

۳- زمان عملکرد صفر باشد برای اینکه امواج صاعقه دارای زمان بسیار کمی است.

۴- پس از رفع اضافه ولتاژ - سریعاً به حالت خود برگردد .

انواع برقگیر :

از انواع برقگیر می توان برقگیر میله ای ، سیلیکونی و برقگیر با مقاومت غیر خطی اکسیدروی (ZNO) را نام برد .

سیم برقگیر و زمین :

سیمهای برقگیر (زمین) برای حفاظت خطوط انتقال در برابر تخلیه جوی و زمین کردن مطمئن دکلهای انتقال به کار می روند . اهمیت سیم برقگیر در حفاظت خطوط انتقال توسط مطالعات که

روی اذرخش صورت گرفته به اثبات رسیده است و استفاده از آن در کلیه خطوط متداول شده است .

تعداد سیمهای برقگیر در هر سیستم تابعی از ساختمان دکل و سطح لازم چتر- حفاظتی می باشد . معمولاً تعداد این سیمها در هر سیستم یک یا دو عدد می باشد گاهی هم از سه سیم در یک سیستم استفاده می شود هر سیم قادر است سطحی را زیر پوشش -حفاظتی خود قرار دهد که فرم هندسی و طرق محاسبه آن به روش های متفاوت در مباحث فشار قوی بررسی می شوند . در صورتی که از سیم برقگیر استفاده شود باید این سیم در هر دکل جداگانه - و یا حداقل در هر ۳۰۰ متر به کار زمین شود .

جنس سیم برقگیر از جنس فولاد سفید شده بوده و گاهی نیز از جنس الومینیوم - فولاد می باشد .
لایتراب :

به سیستمی که در خطوط فشار قوی نصب می شود اطلاق می شود که از طریق آن می توان به پستهای دیگر اطلاع رسانی نموده که به آن تلفن PLC گویند .

ترانسفورماتور :

۱- انرژی الکتریکی را از یک مدار مدار الکتریکی به مدار دیگر بدون تغییر در فرکانس انتقال می دهد .

۲- این عمل بر اساس القای الکترومغناطیسی انجام می شود .

ترانسفورماتورها می توانند افزایشده یا کاهشده باشند ترانسفورهای افزایشده ولتاژ- را افزایش داده و ترانسفورماتورهای کاهشده ولتاژ را کاهش می دهند.

ترانسفورماتورهای قدرت :

ترانسفورماتورهای قدرت یکی از اجزای مهم پستهای فشار قوی می باشند و نوع هر پست - را از روی نسبت تبدیل ترانسفورماتورهای مشخص می کند مثلاً ترانسفورماتور قدرت 600KV /230kv ترانسفورماتورهای قدرت بسیار کران بوده و رقم بالایی را از نظر هزینه در احداث یک پست فشار قوی - به خود اختصاص می دهند .

با ذکر ارقامی در این مورد به اهمیت ویژه ترانسفورماتورهای قدرت در پستهای فشار قوی پی می بریم .

به عنوان مثال قیمت یک ترانسفورماتور 230KV/63kv حدود ۱/۴ میلیارد تومان است (این ارقام با دلار ۱۷۵ تومان محاسبه گردیده است).

لذا با توجه با اهمیت این ترانسفورماتورها دستگاههای حفاظتی و کنترل برای آنها بیش بینی می شود - تا ترانسفورماتور را در مقابل شرایط نا مساعد داخلی و خارجی محافظت نماید . در صفحه بعد دستگاههای - حفاظت کنترل ترانسفورماتور نام برده شده است .

۱-وسایل کنترل حرارت :

حرارت مضرترین عامل در ترانسفورماتور می باشد .حرارت زیاد عمر مواد عایقی شده و ممکن است خسارتی به ترانسفورماتور وارد سازد .

این وسایل عبارتند از :

الف- دماسنج روغن که روی بدنه ترانسفورماتور نصب می شود.

ب- دماسنج سیم بیخ

ج-روغن نما

د- رطوبت گیر رادیاتورها که روی بدنه ترانسفورماتور نصب می‌شوند و بوسیله اینکه، پمپ روغن خنک می‌شود.

۲-رله بو خهلش: رله بسیار مهمی جهت حفاظت ترانسفورماتور در مقابل شرایط نامساعد داخلی می‌باشد.

این شرایط عبارتند از:

الف-بروز قوس الکتریکی بین قسمت های حامل جریان مانند سیم بیخ و ترمینالهای داخلی

ب- بروز قوس الکتریکی بین قسمت های حامل جریان با بدنه یا هسته ترانسفورماتور

ج-کاهش سطح روغن در اثر جک کردن روغن از بدنه و یا لوله های ترانسفورماتور

د- بروز اتصال کوتاهها بین اجزای داخلی ترانسفورماتور

۳-رله محافظ مخزن روغن ترانسفورماتور

۴-رله محافظ تب جنجر:

دستگاه تنظیم کننده ولتاژ ترانسفورماتور ها در زیر بار است محدوده معمول تنظیم ولتاژ معمولاً

۱۰%+ ولتاژ نامی ترانسفورماتور است.

نقش روغن در ترانس :

روغن در ترانسها دو نقش مهم دارد اولاً " به همراه کاغذ بعنوان عایق عمل می‌کند ثانیاً " عمل انتقال

حرارت ناشی از تلفات مس و آهن را بعهده دارد.

تلفات آهن : تلفات ناشی از فوکو وهستریس

تلفات مس : تلفات ناشی از بنابراین روغن انتخابی باید دارای استقامت الکتریکی زیاد ، ضریب تلفات عایقی کم ومقاومت مخصوص زیاد باشد روغن انتخابی باید دارای چگالی کم باشد تا بتواند لابلای سیم پیچ ها و بردهای رادیاتور حرکت نموده وعمل انتقال حرارت را انجام دهد . همچنین روغن انتخابی باید دارای نقطه اشتعال بالا باشد تا بعنوان عامل محرکی جهت آتش سوزی نباشد . روغن انتخابی نباید موادی تولید نماید که باعث خوردگی کاغذویا اجزاء دیگر ترانس کردویا در خود رسوبات ولجن تولید کند که باعث جلوگیری از گردش روغن شود.

استقامت الکتریکی روغن :

در هنگام کار ترانس روغن ترانس در معرض درجه حرارتی در حدود—۹۵ است لذا روغن دائماً در معرض تغییرات شیمیایی بوده وبا گذشت زمان تغییر رنگ داده وکدر می شود زیرا موادی مثل اسیدها ، رزین ها و رسوبات در روغن تشکیل می شود این اسیدها به کاغذ موجود در روغن یا قسمتهای فلزی حمله ور شده وباعث از بین رفتن انها می شود همچنین رسوبات و رزین ها روی هسته وسیم پیچ های ترانس نشسته مانع حرارت وخنک شدن هسته می شوند برای روغن ها عدد اسیدی که میزان غلظت اسیدی را در روغن نشان می دهد نباید از ۰.۳٪ بیشتر و میوان غلظت رسوبات نباید از ۰.۵٪ بیشتر باشد .

از طرفی در قسمت بالای ترانس یک منبع انبساط روغن وجود دارد که روغن را در ترانس می چرخاند از طریق این قسمت روغن با هوای اطراف در ارتباط است اگر روغن رطوبت هوا را جذب کند استقامت الکتریکی ان بشدت کاهش وتلفات عایقی ان افزایش می یابد برای

جلوگیری از جذب رطوبت هوا از یک رطوبت گیر یا سیلیکازل در قسمت منبع انبساط روغن

استفاده می شود برای تشخیص مناسب یا نامناسب بودن بکار روغن مشخصات مهم آن عبارتست از:

۱- بررسی ولتاژ فروباشی یا استقامت الکتریکی

۲- بررسی ضریب تلفات عایقی

۳- تعیین مقاومت مخصوص روغن

۴- تعیین غلظت اسیدی

۵- تعیین غلظت رسوبات

۶- تعیین میزان رطوبت داخل روغن

۷- تعیین میزان گازحل شده در روغن

۸- میزان ضریب شکست نور در روغن

۹- رنگ و وضعیت ظاهری

۱۰- نقطه اشتعال

۱۱- تعداد و ابعاد ذرات معلق روغن

۱۲- وزن مخصوص

دستورالعمل برقرار نمودن ترانسفورماتور ها پس از پایان کار گروههای تعمیراتی :

۱- در صورتی که ترانس جهت کار گروه تعمیراتی از مدار خارج بوده پس از پایان کار طی نشانه

تکمیل شده توسط گروه تعمیرات به ابراتور داده می شود.

۲- پس از اعلام کار ودعوت ضمانتنامه تکمیل شده مسئول بست یا اپراتور وقت محل کار را به دقت بازدید نمایند .

۳- درخواست برقرار نمودن ترانسفورماتور به دیسپاچینگ ملی -منطقه ای وتوزیع اعلام در صورت موافقت وهماهنگی لازم اقدام به برقرار نمودن نمایند.

۴- وسایل هشدار دهنده جمع اوری گردد .

۵- سکسیونرهای ارت یا ارت دستی از دو طرف ترانس باز شوند.

۶- پمپها وضهای ترانس در مدار قرار گیرند .

۷- دژنکتور ورودی ترانس وصل گردد تا ترانس برقرار شود (قبل از وصل دژنکتور باید توجه نمود تب ترانس روی حداقل باشد)

۸- با تغییر تب ترانس , ولتاژ خروجی را به حد نرمال برسانید * (می توان بطور اتومات عمل کرد)

۹- در صورت نیاز دکمه فرمان تب جنجر هر دو ترانس را روی دستی یا اتومات قرار دهید *

۱۰- دژنکتور خروجی را وصل کنید .

۱۱- در صورت نیاز و پارالل بودن تب دو ترانس را دستی با هم برابر کنید و سیستم -master

follower را از solo خارج کرده و روی master-follower قرار دهید * (یکی از ترانس ها

master و دیگری follower) .

دستورالعمل خارج نمودن و در مدار آوردن ترانسهای زمین :

ترانس زمین در پستها همراه با ترانس قدرت در مدار قرار می گیرند و کلید ورودی خالی ندارند بنابراین خارج نمودن و در مدار آوردن ان همراه با ترانس قدرت می باشد و عملیات اضافی

صورت نمی گیرد*

تغییر تب ترانس زمین فقط در حالت بی برق بودن ترانس امکان دارد (no-load)

و برای بالا بردن ولتاژی خروجی بر عکس ترانس قدرت باید تب را پایین آورد*

ترانسفورماتورهای جریان و ولتاژ:

این ترانسفورماتورها بمنظور جدا کردن مدار دستگاهای اندازه گیری و محافظتی از شبکه فشار قوی بکار برده می شوند و در نقاط مهم متصل می کردند این ترانسفورماتورها بطور کلی به

ترانسفورماتورهای ابزاری یا ادواتی موسوم می باشند .

علل استفاده از این ترانسفورماتورها به قرار زیر است:

۱- کوچک کردن لوازم اندازه گیری

۲- ایزوله کردن تجهیزات فشارقوی و ضعیف

۳- ایمنی جان افراد

الف- ترانسفورماتورهای جریان (ct):

ct دارای دوسیم پیچ اولیه و ثانویه جدا از هم می باشد که بر روی هسته آهنی پیچیده می شوند . یک

پیچ اولیه ترانسفورماتور جریان بطور سری در مسیر جریان قرار می گیرند و در طرف ثانویه ان

آمبر متر وصل می گردد*

سیم پیچ اولیه با تعداد دور کم و قطر زیاد و قطر کم می باشد . معمولاً "نسبت تبدیل ترانسفورماتورهای جریان طوری است که در صورت عبور جریان نامی از اولیه آن ، از مدار ثانویه ۱۵ امپر عبور خواهد نمود (مثلاً " ۱۰۰\۵)

ترانسفورماتورهای ولتاژ (pt) :

سیم پیچ اولیه ترانسفورماتورهای ولتاژ بطور موازی با شبکه ای نصب می گردد که لازم است مقدار ولتاژ آن اندازه گیری شود و در هر سطح ولتاژ طوری طراحی شده اند که در اولیه ولتاژ عادی شبکه و در دور ثانویه ۱۰۰ یا ۱۱۰ خواهیم داشت .

ترانسفورماتورهای ولتاژ بصورت معمولی و CVT عرضه می شوند . CVT از نظر اقتصادی برای ولتاژهای بالا مناسب است (63kv به بالا) از CVT علاوه بر استفاده بعنوان یک ترانسفورماتور ولتاژ ، بمنظور انتقال امواج مخابراتی نیز استفاده می شود .

ترانسفورماتور تغذیه داخلی :

همانطوریکه از نام پیدا است از این ترانسفورماتور برای تغذیه تجهیزات داخلی پست استفاده می شود در پست هایی که ثانویه ترانسفورماتور به صورت اتصال مثلث باشند این ترانسفورماتور برای ایجاد اتصالاً زمین به منظور حفاظت کردن و کنترل نیز مورد استفاده قرار می گیرد . در این گونه موارد به منظور ایجاد یک اتصال زمین از طریق نقطه صفر و نصب رله های جریانی در مسیر آن جهت حفاظت شبکه در زمان به وجود آمدن اتصال کوتاه در شبکه استفاده می شود .

خازن ها :

یکی دیگر از اجزای پستها خازن ها می باشند. خطوط انتقال در بارهای سنگین، ترانسفورماتورها و بلاخره بعضی از مصرف کنندگان از قبیل موتورها باعث پایین آمدن ضریب قدرت شبکه می گردند.

پایین آمدن ضریب قدرت به علت افزایش اثرات سلفی باعث افزایش جریان و در نتیجه افزایش تلفات و افزایش افت ولتاژ می گردد.

راکتورها :

در بارهای سبک در خطوط انتقال طویل (در حدود ابعاد از نیمه شب) مقدار جریان خط کم شده و جریان کاپاسیتو (خازنی) خط افزایش یافته و در نتیجه اثرات خازنی خط افزایش و اثرات سلفی خط کاهش می یابد چون افت ولتاژ از مجموع برداری افتهای مقاومتی، سلفی و خازنی بدست میآید در اینحالت ولتاژ طرف بار از ولتاژ منبع بیشتر می شود لذا برای برقراری تعادل بین قدرت راکتیو خازنی و سلفی از راکتور استفاده می کنند.

در زمستان احتیاج به نیروی اضافه برای باز کردن آنها نیست.

سکسیونر دورانی به صورت یک فاز ساخته می شود و بیشتر به نوع شین بندی شبکه، سه تایی آن به صورت متوالی در کنار هم و یا به صورت سری در شبکه سه فاز نصب می گردد. تمام قطبها توسط اهرم و میله به طور مکانیکی به هم متصل و مرتبط می شود و دارای فرمان واحدی می باشند که معمولاً کمپرسی و در حالت اضطراری دستی است.

به طوری که در موقع قطع و یا وصل سکسیونر پایه ها حول محور خود در جهت خلاف یکدیگر به اندازه ۹۰ درجه می چرخد و باعث قطع و وصل کتاکت ها می شوند.

سکسیونر قیچی ای :

این سکسیونر برای فشارهای خیلی زیاد پس بار مناسب است زیرا سمت اینکه کنتاکت ثابت آن را شین با سیم هوایی تشکیل می دهد احتیاج به دو پایه عایقی مجزا از یکدیگر که در فشارهای خیلی زیاد بسیار مناسب باعث بزرگی ابعاد و سنگینی وزن آن می شود ، ندارد و فقط شامل یک پایه عایقی است که جنگ یا تیغه قیچی مانند کنتاکت دهنده روی آن نصب می شود و با حرکت قیچی ماندی با شین ، با سیم هوایی ارتباط پیدا می کنند .

مورد استعمال سکسیونر قیچی ای که به آن سکسیونر یک ستونی نیز گفته می شود در شبکه است که دارای دو شین به ازای هر فاز در سطوح و ارتفاع مختلف نسبت به زمین و بالای هم باشد و سکسیونر ارتباط عمودی بین این دو شین را فراهم می سازد .

ب) کلیدهای قابل قطع زیر بار

به علت اینکه در بشتر شبکه ها و پست های کوچک ، کلید قدرت و سکسیونر در وسایل اضافی مربوط به آنها منابع زیادی از مخارج و هزینه های کل تاسیسات را شامل می گردد و به علت اینکه در اغلب موارد نصب کلیدهای قدرت قطع و وصل سریع آن حتماً لازم و ضروری نیست و کلید قابل قطع زیر بار مورد استفاده قرار می گیرد . این کلید در ضمن اینکه وظیفه یک سکسیونر را انجام می دهد باید قادر باشد مانند یک دژنکتور قدرتهای کوچک الکتریکی را نیز قطع کند . لذا در سکسیونر قابل قطع زیر بار باید وسیله ای برای قطع فوری جرقه باشد .

این نوع کلید ها دارای قدرت وصل زیاد جریانهایی حدود 25-75KA را به نحوی وصل نیس کند و لی قدرت کم و از 150-400A یعنی در حدود جریان نامی آن تجاوز نمی کند لذا نتیجه

می شود که این کلید برای اتصال کوتاه ساخته شده و مناسب هم نیستند به همین دلیل در صورتی می توان آن را در شبکه فشار قوی به کار برد که آن را مجهز به قطع کننده جریان اتصال کوتاه از قدرت قطع کلید را توسط فیوز محدود و مهار کرد .

از آنچه گفته شد می توان نتیجه گرفت که سکسیونر قابل قطع زیر بار فقط برای جریان نامی شبکه مناسب است و جریان اتصال کوتاه را فیوز قطع کند البته باید متذکر شد پس از قطع جریان اتصال کوتاه توسط سوختن فیوز باعث قطع کلید به طور خودکار و سرفاز می گردد .

ج) کلید قدرت یا دژنکتور

کلیدی که برای عبور جریان مدار در شرایط نرمال و قطع آن در حالت نرمال و یا شرایط اتصالی به کار می رود . کلید قطع کننده مدار یا دژنکتور یا Circuit Breaker نامیده می شود .

دژنکتور دارای مکانیزمی است که به طور مکانیکی (با استفاده از فنر های شارژ شده) مغناطیس های الکتریکی ، هیدرولیکی با هوای فشرده کنتاکتها را باز و بسته می کند . روغن عایق ، هوا ، هوای فشرده و خلاء به عنوان محیط قطع کننده قوس و همچنین به عنوان دی الکتریکی که کنتاکتها را بعد از قطع قوس عایق می نماید به کار می رود .

اگر لازم است که مدار به طور اتوماتیک در موقع اضافه بار یا اتصال کوتاه قطع شود از دژنکتوری که دارای مکانیزم تریپ می باشد استفاده می گردد بنابراین دژنکتورها در جاهایی که مدار مانند اتصال کوتاه و اضافه بار مورد نظر می باشد نیز به کار می رود (نیروگاه ها و پستهای فشار قوی) .
دژنکتورهای فشار قوی معمولاً به وسیله یک کلید یا وسیله کنترل از راه دور و یا به وسیله رله هایی که از پیش تنظیم شده با استفاده از مدار جریان مستقیم عمل می نماید .

دستورالعمل در ارتباط با قطع و وصل بریکرها :

- ۱- بعد از هر فرمان وصل به بریکر بایستس در سوئیچ یا رد بازدید تا مطمئن شوید کلید نشان دهنده های پل های بریکر در وضعیت وصل قرار دارد و چنانچه یکی از پلها در وضعیت قطع قرار داشت ، سریعاً بریکر را از اطلاق فرمان و در صورت لزوم در محل سوئیچ یارد قطع و موضوع را به مرکز کنترل گزارش دهید .
- ۲- بعد از هر فرمان قطه به بریکر نیز بهتر است از محل (سوئیچ یارد) بازدید و وضعیت قطع کامل را مشاهده نماییم .
- ۳- هر گاه روغن عایقی (در بریکرهای روغنی) و یا گاز (بریکرهای SF6) از قسمت محفظه خارش کننده (Arcinychamer) به علت نشت یا هر علت دیگر تخلیه گردد ضمن اطلاع سریع به مرکز کنترل ، سرپرست بهره برداری پست (مسئول پست) و یا واحد تعمیرات بایستی از طریق سایر بریکر ها ، بریکر عیوب ایزوله و وقتی کاملاً بی برق گردید سپس نسبت به قطع آن اقدام گردد .
- ۴- برای جلوگیری از ایجاد اختلال در عمل کرد بریکر ها می بایستی مسیر های آن در فصل سرما روشن و به طور مرتب مورد بازدید قرار گیرد . معمولاً هر کوئیل دارای دو نوع هیتر می باشد که یکی از آنها به طور دائم روشن و هیتر دیگر با ترموستات به طور معمول بین ۱۷ تا ۲۰ درجه تنظیم می گردد قطع و وصل می گردد .